

A

1090

VII.

No.99.

SZABO KÁROLY III/2027

Biblioteca Fil. Cluj a Academiei R.P.R.
COTA: RMK(r) 70 m.

DISPUTATIO SCHOLASTICA
DE

Libertate humanæ voluntatis.

Q V A M

Supremi Numinis Auxilio,

SUB PRÆSIDIO

Clarissimi ac Doctissimi Viri

D. M. DANIELIS VOET, Phil. & Med.

Doct. Logices & Metaphysices in Illustri Academiâ Rheno-

Trajectinâ Professoris Ordinarii.

Publicæ dissertationi subjicit,

NICOLAUS J. TETSI, Pannonio - Hungarus.

Ad diem 27. Martii horâ octavâ loco solito.

TRAJECTI AD RHENUM,
Typis Gisberti à Zijll, & Theodori ab Ackersdijck,
CLD ID C LVIII.

Rikra Juwan Ura
UE

Nobilissima, Antiquissima, & Celeberrima Urbis Varadinæ

UNIVERSITATI.

Veris Patriæ Patribus, Orthodoxæ Religionis, & avitæ libertatis propugnatoribus strenuissimis, Scholarum, Ecclesiarumve Patronis maximis; Reipublicæ firmamenti: Sionis structuram ac Babelis destructuram fervidè cupientibus. Dominis ac Macenatibus meis munificentissimis, devotissimè venerandis.

I T E M

Illustrissima, famosissima, ac Florentissima

SCHOLÆ VARAD

Veræ sapientiæ Seminario, Virtutum Heroicarum Viridario, ac populosissimæ præfatæ Reipublicæ ornameto, Genitrici meæ quo ad vivam gratiosissimæ, affectu & effectu colendissimæ.

U T E T

Reverendis, Pietate, ac Orthodoxâ religione Clarissimis Viris

D. ANDRÆ S. TARPAL, } Illi quondam Illustris
D. SAMUELI ENYEDI, } Scholæ jam prænomi-
natae Rectori fidelissi-
mo, nunc autem Eccle-

sia quæ Christo Saros Patakini colligitur Pastori vigilantissimo, in opere Domini zelozissimo. Huic Medicinæ Doctori experientissimo, Philosopho acutissimo ac p. t. Scholæ ejusdem Moderatori exercitatissimo.

Dominis ac Præceptoribus, de me, meisque Studiis benè miritis, ac porro meritis,

Hoc Gymnasium Scholasticum, in debita gratitudinis & perpetuæ observantia signum

Inscribit, Dedicat, Consecrat.

NICOLAUS J. TETSI,

Auth. & Defendens.

Generosissimi, ac Nobilissimi Domini

Cognitum istud est, & exploratum generi mortalium universo, ad gradus summos studiorum quonquam pervenire non posse, nisi primos & medios studiorum gradus, per quos facilis ad absconditos, & reconditos recessus studiorum lustrandos, peragrandosque processus optatos patet aditus conscenderit. Vt enim in montis verticem & summa fastigia, non quisquam prius ascendet, quam ex imis radicibus, adhibita corporis & animi contentione coeperit, & ascendere ad summum usque perrexerit: sic equidem summum illud quod in aliquâ re fuerit, consequi nemo poterit, nisi principia per quæ ad illud pervenitur studiosè ac diligenter excoluerit. Et sane quivis adeat Academias omnes, adeat Gymnasia Christianorum, lustrat Officinas literarias, & quacunque Tabernacula studiorum, videbit neminem ad summos Sacra Theologia, & Philosophia honores posse ascendere, neminem in signibus honorificentissimis decorari, Senatus Acadèmi prærogativis & immunitatibus perfrui, nisi primum reliquarum artium primordia delibaverit. His sine non Medici, non Iurisperiti, non reliquarum artium & scientiarum Professores clarescunt. Et quæso quomodo Medicus præclare in sua versabitur arte? quomodo Iurisperitus? cuius leges & sanctiones nisi artium præceptis præmuniuntur, non leges, non iura, sed pestes ac procellæ Reipublicæ dicuntur. Verbo (ut quodres est eloqui) nemo in Aula sapientiæ sælicitè versari, nemo per sapientiæ tabernacula & reliqua literarum domicilia pervolare, opes & divitias literarias capeßere poterit, nisi artium inferiorum præsidio juvetur, quo neglecto homines longius progredi volentes in medio itinere deficiunt fracti debilesque concidunt. Hoc ego malum viri Generosissimi avertere cupiens, postquam remotas has oras coacervandi studii causa salutavi, postquam longa itinera feci & maria vastissima navigavi, tales opes coacervare decrevi, quæ non hyemis asperitatem, non æstus & calores molestissimos extimescant, neque mari Pyratarum prædonumque crudelitatem, crebram maris mutationem, fluctuum intumescensium vim, ac tempestatum turbulentissimarum incitationes quibus navigantes modo tolli in cælum modo in imas deprimi profundi voragines videmur, abhorreant. Quia vero divinâ ita volente gratiâ, jam opes aliquas studiorum meorum suum consecutus, cogitavi Cui nam melius quam vobis Generosi

Domini, has ex iis dicandas, consecrandasque offerre debeam? Sed tandem hanc cunctationem meam vicit vestra illa in literas literatosque benevolentia, qua non solum Scholam illam vestram per illustrem, sapientiæ dantibus per omnes facultates instructissimam fundastis, sed hoc usque Rectoribus ac Doctoribus Clarissimis, item proventibus, ac redditibus maximis ornastis, ditastis ac celebrem reddidistis; meque quondam vestrum Alumnus illis participem fecistis. Accipite itaque o magni literarum Patroni, hos prematuros studii mei fructus ex amœnissimo sapientiæ viridario depromptos, & me vestrum Alumnus solito vestro favore & Patrocinio prosequimini. Tibi vero ô Schola Varadina florentissima, Genitrix mea gratiosissima hanc impolitam meam inscribere debui Disputationem, quia me à puero literis operam naventem erudisti, & altius ascendentem gremio tuo complexū instruxisti, Quare de tuis maximis & immortalibus in me, meaque studia meritis extantibus, nullo unquam silebo tempore, sed acceptum beneficium, studio, labore, perpetuū denique grati animi recordatione colam, & dum hisce corporis compagibus includar, laudes tuas illustri prædicatione celebrabo. Vobis denique Reverendi ac Clarissimi Domini, Sacrum facere volui, quia sunt fructus horti illius, cui excolendo fuistis præpositi, quos non solum plantastis, sed etiam rigastis & fideli curâ vestra altius excrecere sivistis. Accipite itaque hoc ingenii mei Tyrocinium in mentis devota, grata, peraddictæ testimonium æternum, & contra malevolorum virus, insanamque temeritatem defendite. Deus Ter Opti-Maximus Generosissimi ac Reverendi Domini, Ecclesiæ & Reipublicæ suæ bono, vos in columnas conservet, & Urbem illam populosissimam. Scholam vestram florentissimam, à scopulis tutam defendat. Sic volebat è suo Museo Rheno-Trajecti 27. Martii Stylo Iuliano Anno salutis 1658.

Generosis Dominationibus vestris votis, ac suspiriis perpetuò addictissimus

NICOLAUS J. TETSI.

DISPU.

DISPUTATIO SCHOLASTICA

D E

Libertate humanæ voluntatis.

T H E S I S I.

Priusquam *Scholastica* nostræ *Disputationis* subtiliorem aggredieremur tractationem, diligentior *Controversiarum* subinde hic occurrentium disquisitionem, pleniorque earundem expositionem : operæ precium duximus, in ipso statim dissertationis præliminio, terminos ab iis quibus sunt intricati *Scholasticorum* nævis repurgare, repurgatam benignis *Lectoribus* exhibere. Simplex namque veritas, cum alioquin obscurari nequit, *quisquiliis* implicatur, *Phaleris* magis ac *Lenociniis* verborum, quam speciosis *Argumentis* oppugnatur. Ne igitur *Causa* cadat, termini ad ipsam *serii examinis* in eundem revocandi, & quantum quidem fieri potest, clarâ & distinctâ explicatione expediendi.

I I.

Atque ut ab *ἐκτενὲς* sive expositione terminorum ordiamur. Observandum est *Græcos Philosophos*, primosque *Theologia* scriptores, nomine *Libertatis*, nimis superbè & insolentèr usos fuisse, eamque per τὸ αὐτεξέστικον plus nimio exposuisse. Hoc autem eos duplici potissimum de causa fecisse censent *Doctores* : ut *Lambertus Danaus* in *Isago. Christiana. Henric. Alting. in Theol. Elenct.* loco 8. de *Libro Arbitrio* & alii ex *Theologis Reformatis* : Primum quidem *ratione efficientis*, eo quod putabant *Liberium arbitrium* sive voluntatis libertatē *αὐτεξέστικον*, id est nullius arbitrio & gubernationi obnoxiam, adeoq; etiam à subjectione *Providentiæ Dei* esse liberam. *Secundò ratione objecti* eo quod constituebant libertatem hominis indifferentem ad bonum & malum, & in utramque partem oppositorum æqualitèr flexilem, & propensam. Hinc *Lombardus* lib. 2. senten.

A 3

dist. 25.

dist. 25. cap. 1. docet: *Libertatem esse potestatem rationis, ac voluntatis ad utrum libet, id est bonum & malum, liberè & absque speciali Dei gratia eligendum.* Sed quia hæc sententia est *Scriptura sacræ inimica*, nullisque sanorum *Theologorum* calculis approbata, & mox inferius refutanda, nos melius juxta veritatem *Scripturæ sacræ*, & sanæ *Philosophiæ* vocem libertatis explicabimus.

III.

Theologi Scholastici triplicem communiter statuunt libertatem. Unam *naturæ*: Alteram *gratiæ*: Tertiam *gloriæ*. *Libertas naturæ* illa dicitur, quâ quis liber est à coactione & necessitate. *Gratiæ*, quâ quis liber est à culpa criminibus, & peccatis. *Gloriæ*, quâ quis liber est à pœnis vel ut loquitur *Apostolus Rom. 8. 21.* à *servitute corruptionis.* vide *Becan. de Beatitudi: & Actibus humanis Tract. 1. cap. 1. q. 2.* Sed quia *Libertas gratiæ & gloriæ*, nobis à naturâ non est innata; nec voluntas hominis, ab ea semper dicitur libera, Hinc ad alias *Libertatis* considerationes à *Philosophis* propositas digrediemur. *Triplex* similiter apud *Philosophos* *Libertatis* invenitur consideratio: *Prima* dicitur *Libertas à Coactione*; *Secunda* à *Physicâ necessitate*. *Tertia* à *brutâ determinatione*. 1. *Libertas à coactione* est, quando quis in operando præter & contra voluntatem non cogitur, nec violentatur ab externo aliquo, principio, sed secundum suam naturalem inclinationem, per principium suum intrinsecum operatur. Hæc nuncupatur alias *spontaneitas*. 2. *Libertas à Physicâ sive naturali necessitate* est quando quis in operando non determinatur naturalitèr, ad unum eodemque modo agendum, sed per se manet indifferens ad agendum vel non agendum, hoc vel illo modo agendum. 3. *Libertas denique à brutâ determinatione* est, quando quis in operando, non cæco impetu, sed præeunte mentis judicio, ad agendum vel non agendum determinatur. Et hanc utramque *libertatem* tanquam consentaneam humanæ voluntati, (tùm quia naturâ capax est virtutum & vitiorum, laudis & vituperii, tum quia habet naturalem potentiam aliquam approbandi vel improbandi, volendi & nolendi,) ascribimus, ut per eam *Regis* instar suam præ reliquis animantibus præ-

Prærogativam obtineat. Nec cuiquam mirum videatur quod utramque libertatem voluntati ascribamus. Nam ad libertatis naturam rectè constituendam non sufficit sola immunitas à *coactione*, secus enim omne spontaneum esset liberum, adeoque libertas non esset propria affectio voluntatis: sed insuper requiritur *libertas à necessitate*, nî enim hoc fiat, sequetur eos qui summè necessariò agunt, maxime liberè agere, quod est absurdum & contradictorium.

IV.

Sed dices? Libertas realitèr non distinguitur ab ipsa voluntate. E. falso voluntati id tanquam diversum adscribimus quod ipsi est essenziale. R. Negatur Conseq. Etsi enim libertatem voluntati essentialem esse nemini rectè Philosophanti possit esse dubium, utpote quæ pro indifferentia actuum suorum potest agere vel non agere, tamen *sola ratione* commodè à se invicem distinguuntur. Latius enim patet voluntas *tùm quo ad objecta*, *tùm denique quo ad actiones*, quam quidem patet ipsa libertas. 1. *Quoad objecta* latius patet, quia voluntas extenditur ad omnia illa quæ volumus, quocunque modo velimus, sive id fiat præviâ consultatione ac deliberatione, sive vero sine ea: At libertas ad ea potissimum, quæ volumus præcedaneâ consultatione. Hinc est quod *Ebrii, furiosi, amantes*, imo & ipsi *infantes*, usu rationis destituti, & si semper habeant voluntatem, non tamen semper habent usum libertatis. 2. *Quoad actiones* latius etiam patet voluntas, quod inde patet: *Velle enim doctum esse, velle divitem esse, velle beatum vel miserum esse*, sunt actiones voluntatis; At non sunt actiones liberi arbitri sive libertatis. Hoc enim si esset, procul omni dubio, plures docti plures beati evaderent. 3. Addi etiam potest quod voluntas sit finis, & omnium eorum quæ agimus & appetimus; Libertas autem ipsorum tantum mediorum. Unde media illa quæ ad fœlicitatem nostram sunt profutura, eligimus, quæ vero sunt nocitura rejicimus.

V.

Excussâ variâ consideratione *Libertatis* equum est proxime accedere ad ipsam voluntatis humanæ nominalem & realem definitionem, iis quippe neglectis facilè in errorum præcipitia ducemur.

Volun-

Voluntatis appellatio duobus potissimum modis apud latinos Auctores sumitur. Primo sumitur pro potentia sive facultate volendi quæ Græce δύναμις τελειτικὴ βελητικὴ dicitur. Secundo pro actu volendi, quæ latinis volitio Græcis propriè τέλεις βελεις nominatur. Hic non posteriori sed priori modo voluntas consideratur. Voluntas humana est inclinatio sive potentia animæ rationalis ab ejus essentia naturaliter fluens, qua homo inclinatur liberè ad bonum intellectum amplectendum & malum cognitum, fugiendum. Hinc tanquam per consuetudinem elici potest duplices esse actus voluntatis, quorum alii consistunt in prosecutione boni ut Amor, desiderium, gaudium. Alii id fugam mali ut odium, timor, tristitia. vide Becanum *sufius tractantem* Quæst. 7. de *Libero Arbit.* item *Thesin nostram.* II. de *Objecto voluntatis.* Sic utrosque terminos disputationis nostræ subiecto & predicato contentos, quantum fieri potuit breviter evolvimus; nil jam superest nisi ut ipsam voluntatis humanæ Libertatem definiamus. *Libertas voluntatis* humanæ variè à Theologis, variè item à Philosophis definitur; sed ut prolixitatem brevis compenset duas tantum commodissimas eorum definitiones proponemus. Theologi definiunt quod Libertas voluntatis humanæ sit *facultas volendi aut noliendi, eligendi aut repudiandi objectum ab intellectu monstratum, proprio Spontaneo ac deliberato motu, sine omni coactione.* Philosophi autem: quod sit *potentia activa, ex intrinsecâ suâ naturâ ita indifferens, ut positis omnibus ad agendum necessariis possit agere, vel non agere, hoc vel illo modo agere.* Utraque hæc definitio bona est, & naturæ voluntatis humanæ, si genuinè explicetur satis accommodata, ne tamen ulla supersit difficultas, priori Theologorum definitione omissâ, ut pote quæ clara est. Posteriores explicabimus. In definitione jam proposita duo nobis occurrunt, *Genus & differentia specifica.* Genus est potentia activa quæ alias facultas agendi nominatur. Dicitur autem activa duobus modis: 1. *Oppositè* ad potentiam passivam quæ libertati repugnat. 2. *Oppositè* ad actus voluntatis, ita ut non actum agendi (sic enim in dormientibus nulla foret libertas) sed principium à quo actus liberi eliciuntur, denotet.

Disse-

Differentia specifica reliquis verbis definitionis continetur. Ubi tria potissimum notanda veniunt. 1. Quod voluntas duobus modis ad agendum seipsam determinet. *Contrariè* videlicet, vel *Contradictoriè*, quâ se determinat ad agendum dicitur *Libertas Contradictionis seu Exercitii*, Agere enim & non agere Contradictoriè opponuntur; quâ vero determinat ad hoc vel illud agendum, dicitur *Libertas Contrarietatis vel specificationis*. Agere enim hoc, & agere huius oppositum sunt Contraria. 2. Notandum est: Cum dicimus hominem posse agere vel non agere, hoc vel illud agere, non est intelligendum in *sensu Composito*, quasi simul & semel, ac unico actu, possit quis idem objectum prosequi vel fugere, agere hoc vel non agere, sic enim ille haberet simul actum ambulandi & sedendi, assentiendi & dissentiendi, volendi & nolendi, qui sunt actus contrarii: Actus autem contrarii servatis legibus oppositionis de eodem subjecto verificari non possunt. Quid ergo? Intelligendum est in *sensu diviso*, quatenus quis habet potentiam objectum illud quod modo prosequitur mox fugiendi. 3. Cum dicimus hominem libere agere non excludimus, ab eo voluntatis divinæ infallibilitatem, immutabilitatem, ut vult *Seçta Sociniana*, (quæ est surculus genuinus, doctrinæ Pelagianæ) *statuens voluntatem hominis liberam esse ab omni necessitate*; Nec ut vult *impium Iesuitarum dogma*: *Statuens humanam voluntatem posse dissensum ponere divinæ voluntatis consensui*. Nam huic voluntati, omnes res creatæ subsunt, ab eaque necessario dependent, tum in *essendo*, *existendo*, tum denique etiam *operando* Actor, 17. 18.

VI.

His ita præmissis venit jam nobis consideranda *Theologorum & Philosophorum* accurata illa assertio, quæ statuit ex creatione duo causarum genera esse producta, quarum alia sunt *Definita*, alia *Indefinita*. *Definita* illa sunt, quæ eodem modo semper agunt nec per naturam possunt variare, aut suspendere suas actiones: ut *ignis* semper & necessario urit. Ideoque illa vocantur *Causæ naturales*. *Indefinita* autem illa sunt, quæ possunt agere vel non agere, & hoc vel illo modo agere pro iudicio rationis. Qualia sunt *Deus*, *Angeli*, ii-

que boni vel mali & *Homines*. Hic non agimus ex professo de duobus prioribus: Puta *Deo* & *Angelis*, sed duntaxat de posteriori nempe *Homine*, qui eo quod proprio rationis iudicio & spontaneâ voluntatis actione ad agendum se determinat, dicitur *Causa libera* & *voluntaria*. Hinc earundem videlicet *Causarum Naturalium* & *Liberrarum* videndæ sunt differentiæ. Differunt itaque tribus modis. 1. Quia *Causæ Naturales* admoto objecto non possunt non agere; nec etiam possunt suspendere actionem. At voluntariæ possunt eligere vel repudiare objectum, vel etiam non agere & suspendere actionem. 2. Quia illæ eodem modo semper agunt, nec aliter agere possunt; Istæ contra possunt agere vel non agere. 3. Illæ agunt sine deliberatione, ita ut eorum effectus oriantur vel à materia, vel à forma, vel à temperamento, vel denique ab inclinatione temperamentum earum comitante. Istæ autem agunt præcedente cogitatione, deliberatione, & sequente spontaneâ electione vel reiectione. *Vide Alting. in Theo. Probl. Prob. 29.*

VII.

Definitione *Libertatis* humanæ sic expositâ, transeundum nobis esset ad ejus *Objectum* (sive *Materiam* circa quam) *Formam*, *Finem*, aliaque succedentia; sed quia moram nobis facit non minus famosa quam curiosa illa de subjecto libertatis assertio nunc paulò prolixius in illius indagatione morabimur, quam dum scelici successu exponemus, liberiores tandem & patentiores ad reliqua aditum nanciscemur. Quæstio itaque est: Cui nam potentiæ sive facultati animæ rationalis, formalitèr sit tribuenda Libertas? Num *Intellectui*, num *voluntati*, quæ sunt duo omnium actionum humanarum principia? Fateor difficilem primò intuitu *Controversiæ* hujus esse determinationem ut pote quæ magna magnorū sæpius torset ingenia. Nos tamè difficultate rei non deterriti, pro virili, tuto controversiâ aggrediemur. Ut itaq; quod res est dicamus: Sunt plurimi *Scholasticorum*, qui formalem libertatis rationem *Intellectui* ascribunt, eo quod statuunt esse immunem tum à *Coactione*, tum denique à *Physica necessitate*. At omninò si res paulo exactius considerabitur, contrarium evincetur. Argumentum eorum est: In illo residet formaliter libertas sive *formalis ratio* libertatis, quod in actionibus suis

suis à nullo dependet. Atqui intellectus humanus à nullo depen-
 det. Voluntas verò ab eo dependet. E. formalis ratio libertatis in
 intellectu residet. R. Falsa est Assump. si enim à nullo dependeret,
 utique haberet potestatem se determinandi, ad hunc vel illum a-
 ctum. At hoc experientia teste falsum est. Cum actus intellectus
 sit plane naturalis, necessarius, & uniformis: Hoc autem probo
Authoritate Suarezii Disp. 9. Metaph. Sect. 4. unico hoc Argumen-
 to: Intellectus vel est liber quo *ad exercitium actus*, vel vero quo
ad Specificationem actus (Alia siquidem Libertas non est excogi-
 tabilis) At neutrum dici potest. E. plane intellectus non est liber.
Non quo ad exercitium. Positis enim omnibus ad objectum aliquod
 apprehendendum necessariis, non potest id, circa quod versatur non
 apprehendere, imo nec aliter apprehendere, quam ipsi est obla-
 tum, aut secus de eo judicare, quam objecti propositi natura pati-
 tur. Sic cum videt in syllogismo aliquo, legitimam trium termino-
 rum in utrisque præmissis dispositionem, non potest eam non con-
 cludere, aut de ipsa conclusione legitimè illata contrarium pronun-
 ciare. Nec est liber quo *ad specificationem actus*, quia prolubitu non
 potest esse indifferens, nunc in partem veram, nunc in partem fal-
 sam, sed habitâ ratione Argumentorum rem veram probando-
 rum, debet in illam, quæ verior est necessario inclinare. Sic judi-
 cat: *majus bonum esse præferendum minori. Totum esse majus sua parte.*
 At si contrario modo judicaret, jam falso proposito, ut tali assen-
 tiretur quod in eam cadere non debet, nec potest. *Vide Arriagam*
disp. 6. de Actib. intell. sect. 5. Postremò si intellectus esset liber,
 utique hæc duo absurda necessario sequerentur: 1. *Quod intellectus*
esset voluntarius. Omne enim liberum est voluntarium. 2. *Quod*
intellectus tenderet in bonum, quod est objectum ipsius voluntatis.
 Ut ergo breviter rem concludam, dicimus subjectum Libertatis
 esse ipsam voluntatem, quæ tùm *quo ad se*, tùm *quo ad actus suos*
 libera dicitur. *Quo ad se*, quatenus non est addicta aut mancipata,
 alienæ jurisdictioni (ut vult Argumentum supra positum,) sed
 prolubitu potest contra allata intellectus discernere, sententiam
 pronunciare, & sui juris existens agere, quod velit. *Quo ad actus*
suos

suos, quatenus ex duobus objectis sibi propositis potest, liberè alter utrum eligere, vel respuere. Malè ergo faciunt ii omnes, qui formalem rationem Libertatis in intellectu hoc nixi Argumento ficulneo collocant: Quod habeat facultatem nunc illa objecta apprehendendi, alia suadendi, dissuadendi, probandi improbandi, aut in hanc vel illam partem dijudicandi: Illa enim indifferentia, sive facultas, ut ex supra dictis patet, non est *activa*, sed *passiva*, Unde non major ipsius est libertas, quam *speculi* imagines ipsi offerentes recipiendi. Si tamen hoc nostrum assertum, durum nimis alicui videatur, eo quod intellectum omni prorsus destituamus libertate, is pace nostra poterit distinguere, inter *subjectum primum & secundarium* Libertatis. *Primum* est ipsa voluntas, quia ei primò supra omnes alias facultates in est libertas. *Secundarium* sunt ceteræ facultates, quia iis, beneficio voluntatis, adeoque per extrinsecam quandam denominationem Libertas tribuitur. Vide *Molinam*, item *Suarezium* loco supra citato.

VIII.

Cæterum ad *Voluntatis & Intellectûs* naturam penitiùs cognoscendam & ulteriùs inquirendam, succedit ardua alia Controversia, quæ non tantum *Philosophiæ limites* sed etiam *Theologiæ Pomeria* intravit, expedienda: *An nimirum voluntas in suis actionibus necessario semper sequatur ultimum intellectûs practici iudicium.* vel clariùs: An voluntas in suis liberis actionibus, necessario determinetur à practico intellectûs iudicio. R. Non diffiteor esse plurimos partim ex Theologis, partim ex Philosophis, qui Contrarium sustinent, illudque acriter defendunt. Nos tamen liberè Philosophantes, negativam Controversiæ partem tuebimur. Ut autem Controversia nostra. Clariùs elucescat varii intellectûs actus considerandi veniunt. Actus *intellectûs* est *Primus* vel *Ultimus*. *Primus* consistit in objecti alicujus accuratâ apprehensione. *Ultimus* vero consistit in omnimodâ circumstantiarum circa objectum consideratione, ejusdemque rectâ ad amplectendum vel fugiendum pronuntiatione. Prior actus intellectus vocatur *speculativus* quia finis ejus ultimus est ipsa veritatis speculatio. Ultimus

mus vocatur *Practicus*, quia ejus finis ultimus est praxis speculatione sive cognitione pravia nixa. Jam cum quæritur? An voluntas semper debeat à Practico intellectûs judicio determinari non est intelligendum de illa intellectûs apprehensione, quâ objectum voluntati innotescit, sed de actu illo, quo mens naturas, sive essentias, Circumstantias, aliaque accidentia rerum perceptarum perpendit & dijudicat. Ut ergo breviter rem decidamus, dicimus: Etsi voluntas *naturaliter* & *proprie* loquendo non aliud eligat, nisi quod ab intellectu proponitur juxta illud: *Nihil potest esse volitum nisi prius sit cognitum*: falsum tamen est voluntatem præcisè ad illud tantum determinari, quod intellectus practicus judicavit amplectendum vel fugiendum, ita ut non velit, nec possit velle se se flectere in oppositum. Hoc enim est *Privilegium voluntatis*, hoc ipsius est *Dominium*, ut postquam intellectus jam ordinatè expendit, rei alicujus eligibilis naturam, eamque amplectendam pronuntiavit; nihilominus possit non eligere id, quod jam antea intellectus præeligendum esse dictitavit. Imò nullum est bonum, ut ut jucundum, utile, facile, decorum, honoratum, appetibile, quod voluntas non possit respuere, atque aspernari contra suasionem intellectûs si modo velit. Nec mirum, Est enim *Libera Domina* actionum suarum ita ut quem ad modum *Rex Senatorum* suorum Consilia ac judicia quæ exquisivit, sequi potest si velit, aut etiam negligere; sic voluntas illa quæ intellectus in praxi eligendum approbavit, negligere vel contrarium probare. Et hujus rei clarum exemplum habemus in iis, qui contra conscientiam id faciunt, quod sciunt lege divinâ, naturæ, & Civili prohibitum. Hinc fit ut post scelus commissum, intellectus arripiat gubernaculum, & increpet voluntatem, quod non expectato judicio suo, morem gesserit cupiditati.

IX.

At dices. 1. Quodcunque in objectum suum tendere, sine directione intellectûs non potest, id dependet ab ultimo intellectûs practici judicio. At voluntas in objectum suum tendere sine directione intellectus non potest. Ergo. Assump; probant: *Potentia*

cæca in objectum suum tendere sine directione intellectus non potest, At voluntas est potētia cæca. Ergo opus est opera intellectus ut per eam in viam rectam deducatur, & ad unam contradictionis partem determinetur. R. Optimè huic difficultati obviam it *Arriaga in cursu Philosophico* Diss. 6. de Anima & dicit hoc Argumento solum evinci necessariam esse cognitionem aliquam, ad actus voluntatis eliciendum ut nempe sciat quid amet? quid oderit? quod etiam nos admittimus: Nam ut Thomas Aq. loquitur in 1. 2. 4. q. 9. art. 1. *Nulla unquā natura rationalis ducitur affectu & amore, nisi in rem intellectu cognitam*, imo nec se ipsam voluntas unquā posset amare nisi posset etiam intelligere. Hinc tamen non sequitur voluntatē necessario trahi ab ultimo intellectus practici judicio, sed tantum sequitur intellectum debere voluntati specificare, repræsentare, ac proponere objectum, ne bruto quodam impetu, motu stulto, & de sultorio ad eligendum determinetur. Ubi nota: Quod intellectus illa specificatio non est in genere Cause efficientis *Amorem* aut *odium* circa objectum, sed tantum in genere *instrumenti*, repræsentantis illud voluntati, ad quod amandum se ipsam determinet. 2. R. Falsum est quod voluntas sit potentia Cæca. Eo enim ipso quod propriā facultate se ad agendum determinat, cognoscit objectum, licet non modo ut deberet accuratissimo. Hinc doctissimus *Theologus VValaus* in *Locis communibus loco de Resipis*: inquit: Cum voluntas sine intellectu ad agendum se determinat, agit quidem sine optimā ratione, non tamen sine omni ratione. Sic & *Bernardus* in opusculo de Gratia Dei: Voluntas inquit est motus rationalis & sensui præsidens & appetitui, habet sane quocunque se voluerit semper rationem comitem, & quodam modo pedisequam: non quod semper ex ratione, sed quod nunquam absque ratione moveatur, ita ut multa faciat per ipsam, & contra ipsam, hoc est per hujus ministerium contra ejus judicium, & consilium.

X.

2. Objecti: *Potentia passiva* necessario dependet, ab ultimo intellectu practici judicio; Voluntas est potentia passiva. E. Ratio Assumpt. Quia illud non potest non amare quod judicio practico
ipfi

ipsi representatum est. *R.* 1. Concessa propositione negatur Assumptio. Si enim voluntas solum esset potentia patiens, & nullam in se haberet virtutem effectricem suarum operationum tum, utique nullam haberet libertatem, cum nulla potentia patiens possit se ipsam determinare ad hoc genus actionis potius quam ad illud. At hoc absurdum est. *Libertas* enim & *voluntas* ita sunt connexa, ut qui illa separare à se invicem contendat, necessario & ipsam voluntatem auferat. 2. Cum voluntas sit *Domina* actus sui, & potentia ut loquuntur *Philosophi* ex se verè activa, certè volitio, amor &c tanquam actus dominii ab ipsa voluntate, primo, atque immediate proficisci possunt, neque ut ratio aut iudicium aliquod eam determinans intercedat necesse est. 3. Et si ordinariè, voluntas cum aliquid eligere velit sequatur intellectus practici iudicium, eadem tamen ipsa voluntas eo quod sit libera (ipsis etiam fatentibus) potest eligere quodcunque aliud bonum, vel omnino ab eligendo supersedere. Ad rationem *Assumpt*: respondeo. Licet voluntas quandoque non possit non amare id, quod iudicio practico ipsi representatum est, tamen iudicium practicum non efficit vi sua amorem illum in voluntate, sed istius boni, quod iudicio representatur, pulchritudo, bonitas, quæ totam voluntatis capacitatem replet. Hinc illud scholasticorum: *Mens quidem facit ut libertatis bilanc in alteram partem propendeat, in quam pondus delectationis primum incidit, sed non facit, ut in aliam partem par, aut majus pondus injici non possit, aut ut id quod injectum est excuti non possit.* Postremo ut rem breviter concludamus dicimus. Si voluntas necessario dependeret ab ultimo intellectu practici iudicio, tum duo hæc absurda sequerentur. 1. Quod nulli darètur motus voluntatis repentini, vel ut Scholastici loquuntur *Motus primo primi*. At testatur experientia subitos & repentinos motus, sæpius in nobis excitari, sine ullà præviâ deliberatione, adeo ut ad ea inviti trahamur quæ intellectus alioquin fugienda judicaret. 2. Si dependeret voluntas, vel dependeret *quo ad se, vel quo ad actus suos*. At neutrum dici potest: Non prius quia *Physicè* ad ejus productionem intellectus non concurrat. Non posterius quia actus voluntatis qui sunt *electio, volitio* non ab intellectu sed

430
sed immediatè ab ipsa voluntate procedunt. Ergo ex his consequitur: Voluntatem non semper necessariò sequi ultimum intellectus practici iudicium.

XI.

Difficultatibus ita expositis, Consequens est ut ad ipsum *objectum*, sive *materiam circa quam* Liberæ voluntatis descendamus. *Objectum* ejus est illud quicquid sub volitionem cadit, sive sit finis qui liberè intenditur, sive media quæ liberè eliguntur, interim voluntas nihil agit, nihil eligit, nisi sub ratione boni, nihil rejicit nisi sub ratione mali. Atque hinc cuique evidens est *duos esse actus* in voluntate, *Alium amoris* & prosecutionis, *aliud fugæ* seu odii. Primus, fertur ad bonum Secundus autem ad malum. Unde *objectum* adæquatum sive formale voluntatis prout includit utrumque actum est bonum & malum. *Observa* tamen quod voluntas non uno eodemque modo circa utrumque versatur, sed quemadmodum intellectus circa verum, per *assensum*, circa falsum per *dissensum*; sic voluntas circa bonum versatur *appetendo*, circa malum *fugiendo*, circa utrumque si ipsi placeat *actum suspendendo*: Et certe voluntas ita versatur circa bonum, ut sit ipsi plane repugnans velle malum quod est sibi malum, & odisse bonum quod est ipsi bonum, imò et si quandoque aliis videatur velle malum, tamen formalis ibi ratio volendi, non potest esse, nisi bonum quatenus bonum. *Hinc Vasquez. in Thomam* part. 1. dist. 30. q. 8. art. 1. dicit: *Nullam potentiam prosequi, nisi suum conveniens objectum* At *objectum* voluntatis est bonum. Sic Scotus in 4. d. 49. q. 10. voluntatem dicit non posse ferri in malum sub ratione mali, affectu amoris & complacentiæ, neque in bonum sub ratione boni affectu odii & displicentiæ. *Vnde mala etiam ipsa, boni semper desiderio suscipiuntur.* Et certe cuivis recte Philosophanti dubium esse non potest, Rem aliquam nulla unquam vi amari posse nisi aliqua in ea apprehendatur bonitas. Nam omnis inclinatio & propensio voluntatis semper est ad bonum fuga vero est à malo. At actus voluntatis est inclinatio & propensio ad *objectum*. Ergo non potest esse formaliter ad malum. 2. *Objectum* attrahit voluntatem ad rem aliquam amplectendam. At si nulla proponitur

nitur bonitas non potest intelligi quod attrahat voluntatem ad rem E. *Sed forte regeris* : Multos sibi ipsi mortem conscivisse, se ipsos excarnificasse, & miseriis mancipasse, adeoque non bonum sed malum elegisse. *R.* Bonum est duplex *revera*, vel *apparens*, ibi & si non sit *revera* bonum, est tamen *apparens*, quod sic ostendo: Illi non alio animo nec alio scopo hoc ipsum fecerunt, quam ut mala, quæ morte & doloribus omnibus graviora erant, uel saltem graviora ipsis videbantur evaderent, hinc minùs ipsis grave, & minùs molestum videbatur semel mori, aut acutis doloribus simul & semel confici, quam diuturno conscientiaæ tormine cruciari, aut sine gloria & honore vitam acerbam ac molestam diu traducere. Relinquitur ergo malum non esse objectum amoris, nec bonum esse objectum odii.

XII.

Bonum, quod est *objectum* voluntatis, communiter dividitur in *Honestum*, *Utile* & *delectabile*. *Bonum honestum* illud est quod in se bonum est, etiam sine relatione ad aliud: ut Deus teste Thomâ etsi non esset bonus creaturis, haberet tamen infinitam bonitatem amore dignam. *Bonum delectabile* est illud quod in se ipso ita est bonum ut alteri possit adferre voluptatem, *Bonum vero utile* est illud bonum, quod non ratione sui immediatè, sed ratione boni quod causat, alteri est bonum. Ulterius Scholastici objectum voluntatis statuunt. 1. *Res civiles rationi subjectas*. 2. *Res spirituales*, Quidam etiam addunt tertio loco *res naturales* ut edere, bibere, &c. sed quia illæ sint omnibus notæ, & à nullis controversæ, ultrò omitemus. *Res civiles* dicuntur opera externæ discipline quæ ad vitæ hujus caducæ tutelam, & ad hujus corporis mortalis bonum & conditionem pertinent: ut artes exercere, officia civilia subire. *Spirituales dicuntur* quæ ad res divinas nostramque vitam spirituales pertinent. ut Deum diligere, eum invocare, &c. In prioribus puta civilibus, hominem habere libertatem asserimus, quam in agendo exercere potest Contrariè vel Contradictoriè; sed in salutaribus & spiritualibus post deploratum statum illum lapsus hominis, omnem ipsi adimimus libertatem, cum in iis usque

adeo sit mente captus, voluntate corruptus Rom. 3. 10. Rom. 2. 5. ac peccato mancipatus; ut licet spontè ac liberè feratur in malum, sed tamen plane necessariò, adeo ut nihil salutaris ex se præstare valeat. Et sane quicquid hic crepent *Pelagiani*, *Pontificii*, *Remonstrantes*, *Sociniani*, statuimus tamen cum ipsa scriptura: nullam homini in esse potentiam à natura, ad actus plane supernaturales eliciendos, cum naturà sic servus peccati Rom. 6. 16, nisi efficacissimà & præpotenti Spiritus S. operatione illuminetur, fide donetur, & in novum hominem reformetur. Imo quia regeneratio in hac vita sit tantum inchoata, & adfecta non perfecta, hinc sæpe etiam regeniti cespitant, & in gravissima peccata ob carnis rebellionem dilabuntur. Ex quibus colligimus hominem esse sub peccato, corruptioni totaliter mancipatum, & omnibus viribus ad bonum salutare destitutum. juxta illud Paulinum 1 Cor. 2. 19. *Homo animalis non percipit ea quæ sunt Spiritus Dei.* Cadet ergo impia illa *Pelagii* item *Socinianorum* (qui sunt germana *Pelagii* soboles) sententia, quæ dicit voluntatem ita esse liberam ad bonum & malum, ut sicut propriis viribus se avertere à Deo, ita sese rursus convertere ad eum, & cum ipso redire in gratiam possit. Cadet, absurdum illud *Samosatenianorum* dogma, quod statuit homines absolutâ libertate posse viam salutis in Evangelio monstratam ingredi, vel non ingredi, & ubi ingressi fuerint, progredi in eâ, vel ab eâ regredi. Cadet denique non minùs pestifera *Iesuitarum doctrina*, quæ concedit quidem opus esse peccatori gratiâ Dei ad Conversionem, sed in eorum potestate esse, ea uti vel non uti, admittere vel eam repudiare.

XIII.

His ita positis, facilè nunc est adversæ partis Argumenta illa solvere, quæ crepant & quasi Tryumphum ante victoriam canunt. *Objiciunt.* 1. Idem & nunc obtinet voluntas quod obtinuit in statu innocentie, At obtinuit ibi electionem boni & mali; Ergo hic etiam idem similiter obtinet. *Propositionem* probant. Quia voluntas quo ad naturam suam non est sublata, At si non habet libertatem bonum eligendi, nec etiam habet id, quod est de natu-

natura voluntatis. R. Falsa est propositio nec ejus ratio quicquam probat, Nam postquam homo libera voluntate peccavit, tum se tum etiam nos; in necessitatem peccandi præcipitavit. Hinc voluntas ipsius, & nostra, sanitate suâ & integritate spoliata, naturalem ad bonum possibilitatem amisit, exopratumque Liberi arbitrii vigorem perdidit; Unde jam ipse quoque sapientissima cordis nostri cogitationes, sunt inimicitie coram Deo Rom. 8. 7. 2. Obijciunt. Si in spiritualibus Libero arbitrio caremus, & præcipientes pronique propriâ voluntate, ad malum feramur. Ergo invitî, coactè, & necessario peccamus. 2. Coactè item & necessario bonum agimus, ideò quia bonum non est à nostra voluntate sed quicquid in nobis est, id totum provenit à divinâ bonitate. Resp. Utraque consequentia negatur. Prima quia duplex est necessitas. Absoluta & ex Hypothesi. Necessitas absoluta est quæ per naturam se aliter habere non potest: ut necessum est Deum esse justum. Necessitas vero ex Hypothesi est quæ non per naturam, sed ex Dei ordinatione vel promissione se aliter habere non potest. Sic posteriori respectu concedimus nos necessario peccare, non tamen invitè, & coactè, sed voluntariè. Quia peccatum propriâ electione sequimur, appetimus. Unde Juvenalis: *Ad mores natura recurrit, damnatos, fixa & mutari nescia*. Adde quod voluntas non solum falsum amat, verum odit, in malo acquiescit, sed etiam appetitui sensuum frena laxat, patiturque ut malum appetitum, potentia loco motrix exequatur. Secunda consequentia similiter negatur. Etsi enim Deus ipse efficiat bonum ipsum in nobis, præveniendò nostram voluntatem, secreto spiritûs sui motu, ad sua mandata flectendo, in illa tamen inflexione sive motione voluntatis nostræ, à Deo facta, nulla est coactio, sed maximus consensus voluntatis; præstat enim Deus, ut suum velle sit nostrum velle, & nostra voluntas in bonis sic sequax divinæ inspirationis, & quantum quidem fieri potest in eo perseverans. Hic notandum est: Quod cum Deus illa nos facere præcipit, quæ non sunt in nostra potestate posita; admonet nos velle facere id quod possumus, & petere quod non possumus, ut loquitur Augustinus.

XIV.

De *formali ratione liberæ voluntatis Scholastici* varia comminiscuntur. *Neopelagiani*, *Iesuita*, contendunt eam sitam esse in illa actuum *indifferentia* quâ voluntas indefinita & indeterminata existens, flexilis est ad utrumque oppositorum id est bonum & malum, nec ab alio principio quam à se ipso ad alterutrum determinatur. Sed falsa est hæc assertio, & multis modis absurda. 1. Quia sic actus voluntatis non sub essent imperio divino, nec ab eo ad certos fines dirigerentur. 2. Quia si omnes res universales, & singulares, tam quo ad essentiam & existentiamquam, quo ad vires Heb. 1. 13. dependent ab ipso Deo, multo magis actus voluntatis. 3. Denique si formalis ratio liberæ voluntatis consisteret in illa actuum *indifferentia* eâ proculdubio caderet in aliquod subiectum intelligens & Liberum. At hoc non fit, Ei non consistit. Probo assumptionem inductione omnium causarum Liberarum. *Non cadit in Deum*: quia Deus qui est summum bonum, pro immutabili sua natura, tantum illa velle potest, quæ sunt moraliter iusta & bona, quemadmodum ex adverso illa nolle quæ sunt mala & iniusta: *Non in Angelos* qui sunt boni vel mali. Nam licet illi ante confirmationem in gratiâ, & hi ante confirmationem in malitiâ indifferenter potuerint velle aliquid, aut nolle, eligere aut repudiare. At post confirmationem omnem illam indifferentiam amiserunt; ita ut illi ad serviendum Deo, hi ad peccandum summo cum libidine, necessario determinentur. *Non denique cadit in homines* sive ii hic in via, sive ibi in patria considerentur. Cum ibi tantum bonum, hic autem malum naturâ eligere possint. *Vide Lombard. lib. 2. dist. 25. cap. 23. Lamb. Danaum in Isago. Christ. lib. 1. cap. 31. Alting. in Elenct. Loco de lib. Arb.* Quid ergo dicendum? R. Concedimus indifferentiam esse de formali ratione libertatis, si eo sensu pro ut à nobis supra explicata est, sumatur Sed cavendum est, ne ejus objectum bonum spirituale statuatur, aut à divina providentia eximatur.

XV.

Cum libertas voluntatis humanæ sit adeo præclarum ac excellens

lens Dei donum : nemini dubium esse debet , quin certum *Finem* *cujus gratia* creaturæ intelligenti à Deo communicata sit, sortia-
tur. Vetus enim est regula : *Ars natura , Deus nihil faciunt frustra.* Finis autem ejus duplex statui potest: *Summus* videlicet & *Subor-*
dinatus. *Summus* est gloria Dei , quæ in eo maximè elucet , quod
non solum *Angelos*, sed etiam homines libertatis , sive Liberi arbi-
trii participes creaverit , eosque innatâ illâ perfectione ditaverit.
Subordinatus autem est usus & exercitium legitimum libertatis,
consistens partim in libera veri mali improbatione, averfatione, &
fuga : *Speciatim* vero in recto & voluntario cultu divino , ad quem
præstandum creaturam intelligentem , summa Dei excellen-
tia & *Imperii* obligat. Sed ne in longum nostra excreseat *Dis-*
sputatio , unica saltem adhuc expedienda est controversia , cujus
cum vires pertentavero receptui canam meque in sacri silentii hy-
bernis abdam. Controversia est: *An violentia sive vis aliqua externa,*
libere voluntati possit inferri? R. Actus voluntatis sunt duplices
quidam *Eliciti*, quidam vero *Imperati.* Actus eliciti illi dicuntur, qui
proximè & immediatè ab ipsa voluntate eliciuntur, quales sunt vel-
le & nolle , amare & odisse. *Imperati* contra qui non procedunt
immediate ab ipsa voluntate, sed procedunt ab aliis potentiis, per
motionem & impulsu voluntatis, ad effectum talem producen-
dum ; tales sunt *videre* , *loqui* , *ambulare*. Jam *quo ad actus* priores
voluntas salvâ manentè ipsius essentia cogi non potest ; *Quo ad a-*
ctus tamen posteriores potest , in quantum externa membra impe-
diuntur , ne imperium voluntatis ad quod naturâ ferebantur exe-
quantur. Atque sic augustam hanc materiam *Philosophorum* &
Scholasticorum *tritis implicitam* , multorum hæreticorum, veterum,
ac recentiorum , ac nominatim hodiernorum *Socinianorum* , *Iesui-*
tarum , *Pelagianorum* , *Samositenianorum* &c. blasphemis impetitam,
quantum per nos licuit rudi minervâ absolvimus. *Vale Lector!* &
tenellum hoc nostrum studium sin minus ad metas Philosophiæ
accessisse, saltem non longiùs recessisse ; & veritatem si non rete-
xisse, saltem hæreticorum mendaciis, larvam detraxisse judicabis.

COROL.

Corollaria Philosophica.

I.

Recte definitur Philosophia: mentis perfectio, quatenus naturali lumine eam assequimur.

II.

Quia vero omnes artes & scientias sub se complectitur:
Hinc illæ sororio vinculo inter se connectuntur.

III.

Omniū artium informandarum & demonstrandarum principia sunt tantum quatuor: Sensus, Observatio, Experientia & Inductio.

IV.

Grammatica, Rhetorica, & Logica, sunt tales artes generales, quæ usum per omnes omninò disciplinas, adeoque omnes hominum actiones sermones, meditationes, consultationes, latissimè diffundunt.

Ad

Ad Doctissimum & Praestantissimum

D. R E S P O N D E N T E M.

Δείξον βελίση κρυφα κομψῶς δογματα τοῦ νοῦ,
Ἔργα καὶ καρπὸς φάνεργ' ἐστὶ καλῶ.

GEORGIUS MARTONFALVI.

PROSPHONESIS APPLAUSORIA

Ad Ornatissimum

D. AUTHOREM & RESPONDENTEM

Dum summâ cum laude

De Libertate humanæ voluntatis disputaret.

Nter mortales magnum est ad sydera duci,
Cujus viventeis sat reperisse etiam est.
Gloria non satis est Patrum, aut virtute paratum
Tollit ad Empyreo Marte vel Arte locos,
Ars prior est, quæ tota juvat compendia vitæ
Mortalis, & præbet non moruisse Viro
Illo græcorum sapientia nomine fulget
Est qua & miramur tanta sciisse Romam.
Euge sed haud propria est isthæc sapientia Romæ
Nec Danaum primos dant documenta gradus:
Tantarum aut magnum quæso hic concerne sequacem
Virtutum T E T S I V M quem sua dicta probant.
Justities gaudet, tantoque superba Patrono
Pelluntur dum hostes belligerante manu
Veri hostes vincis falsorum dicta sophorum
Prosternis causam perficiendo Dei.
I, simul hanc animis totus defende laborem
Quæ haud tibi sufficiens gloria crevit, erit.
Pannonia te Tellus pergat gaudere frequenter
Magnus es, & tantum perface laudis iter.

Ex tempore summi gaudii testandi ergo fundebat

JOHANNES NADANYI.
J. U. CULTOR.

Cultissimo, ac Amicissimo,

D. AUTHORI & DEFENDENTI.

Christus eos ait fidos Spes sola ministros,
Qui monstrant animis utile dogma piis.
Id fore confirmo docturus jura Tonantis
Artes si vigili strenuitate colat.

Quid? summi revelant Artes, Myſteria Regis?

An rationis iter quid veneranda TRIAS?

Non, tamen accepti vires, & pondera verbi

Nec sine disces his: neque docebis ea.

Quare TETSIDES laudum foecunda tuarum

Argumenta gerens; nomen habere foris

Tequæ bonæ validam Famæ meruisse columnam,

Ingenuæ dico semina mentis habens:

Dum premis optati Magni vestigia Fratrís,

Lustrans Musarum singula Castra colis.

I, modo non cesses vigiles perferre lucernas,

Inque tuo Christi pectore vivat amor;

Olim cum sancti fies vox unica Templi

Tunc NICOLAUS verè Victor eris populi:

Pugnat in humanam. summâ qui fraude salutem

Vinces, convinces Hæreticumque caput.

*Hoc Decasticon promptæ voluntatis, & sinceri affectûs,
l. m. q. consecravit.*

CASPAR R. ENYEDI
J. U. CULTOR.

